

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
Enhet 4:1

DOM
2014-12-18
meddelad i
Växjö

Mål nr M 999-13

SÖKANDE

OJ Makadam HB
c/o C L Jönsson Grus AB
Slimmingevägen 18
275 64 Blentarp

Ombud: Eva-Britt Eklöf Petrusson
WSP
Box 13033
402 51 Göteborg

SAKEN

Ansökan om tillstånd till täkt av berg och bortledning av grundvatten m m på fastigheten Norra Vram 36:1 och Vrams Gunnarstorp 2:1 i Bjuvs kommun, Skåne län.

Avrinningsområde: 95 Vegeån   N: 6216410   E: 377700   SWEREF 99 TM

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.
  2. Mark- och miljödomstolen avslår ansökan.
-

Dok.Id 304413

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:30 -

ANSÖKAN

Bakgrund

C & L Jönsson Grus AB och STRABAG Sverige AB arbetar idag med olika verksamheter inom täkt- och anläggningsbranschen. Mot bakgrund av den omställning som pågår i Sverige från täkt av naturgrus till produktion av bergkross har de båda bolagen gemensamt bildat ett handelsbolag OJ Makadam HB (Bolaget) för att utveckla alternativ produktion av bergmaterial. Avsikten är bl.a. att etablera en ny bergtäkt för regional försörjning av Skåne län. Behovet av bergmaterial i nordvästra Skåne är stort. Berg av god kvalitet i denna del av länet finns i stort sett enbart i horstarna Romeleåsen, Söderåsen, Kullaberg och Hallandsåsen. På Romeleåsen finns idag ett flertal etablerade bergtäkter. Materialförsörjningen mot främst sydvästra Skåne får därigenom betecknas som god. Kullaberg och Hallandsåsen har bedömts som omöjliga lägen för täktverksamhet med hänsyn till motstående intressen inom främst naturvård, friluftsliv och bostadsbebyggelse.

Yrkanden

Bolaget ansöker om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken att bedriva bergtäktsverksamhet på fastigheten Norra Vram 36:1 och Vrams Gunnarstorp 2:1 i Bjuvs kommun, Skåne län och yrkar att mark- och miljödomstolen:

1. Inom det brytningsområde som framgår av exploateringsplan i ritning M101 i bilaga A1 till ansökan, lämnar bolaget tillstånd till en sammanlagd täkt av 10 miljoner ton berg under en tidsperiod av 25 år med ett maximalt årligt uttag om 500 000 ton bergmaterial,
2. inom det verksamhetsområde som framgår av exploateringsplan i ritning M101 i bilaga A1 till ansökan, lämnar bolaget tillstånd till anläggning för sortering och krossning av berg, naturgrus eller andra jordarter,
3. lämnar bolaget tillstånd till införsel, mellanlagring och återvinning av inertschaktmassor, entreprenadberg samt övrigt inert material som t.ex. tegel, betong och klinker upp till en årlig mängd av 50 000 ton,

allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges i ansökan jämte bilagor.

Bolaget ansöker vidare om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken. Bolaget yrkar därvidlag att mark- och miljödomstolen:

1. Inom det brytningsområde som framgår av exploateringsplan i ritning M101 i bilaga A1 till ansökan, lämnar bolaget tillstånd till installation av pump i pumpgröp för bortledning av grundvatten och avsänkning av grundvattenni-

vån till lägsta nivå + 102,

2. lämnar bolaget tillstånd till att, efter passage genom sedimentationsdamm, avleda det bortledda vattnet till dike genom Finnsångskärret respektive Killehusbäcken för att slutligen nå Hallabäcken,

allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges i ansökan jämte bilagor.

Bolaget yrkar att mark- och miljödomstolen lämnar tillstånd enligt 7 kap. 28a § miljöbalken till åtgärderna enligt ovan som kan påverka Natura 2000-området Hallabäcken.

Bolaget yrkar vidare att mark- och miljödomstolen:

1. bestämmer tiden enligt 22 kap. 25 § miljöbalken, inom vilken igångsättandet av verksamheten skall ha skett, till 2 år räknat från dagen för lagakraftvunnet tillstånd,
2. bestämmer tiden enligt 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken, inom vilken arbetena avseende vattenverksamheten ska vara utförda, till 5 år räknat från dagen för lagakraftvunnet tillstånd,
3. bestämmer tiden enligt 24 kap. 13 § miljöbalken inom vilken anspråk med anledning av oförutsedd skada får framställas till 5 år från arbetstidens utgång samt
4. godkänner den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen.

Bolagets förslag till villkor

1. Om inte annat följer av övriga villkor och föreskrifter ska verksamheten bedrivas enligt med vad Bolaget angett i ansökningshandlingarna och i övrigt i ärendet angett eller åtagit sig. Mindre ändring av verksamheten får ske efter beslut av tillsynsmyndigheten, f.n. Söderåsens miljöförbund, under förutsättning att ändringen inte medför ökade störningar eller utsläpp för omgivningen.
2. De gränser och fixpunkter som tillsynsmyndigheten behöver för fältkontroll av verksamheten, ska märkas ut i terrängen med väl synliga och under verksamheten varaktiga markeringar.
3. Avverkning av skog och avbaning av vegetationstäckor ska anpassas efter uttagstakten och får ej vara större än vad som fordras för att bedriva täktverk-

samhet under ett år. Vegetationen omkring täktområdet ska till skydd mot insyn bibehållas väsentligen oförändrad under uttagstiden.

4. På avsnitt med uppenbara olycksfallsrisker ska allmänheten tydligt uppmärksammas på riskerna med att beträda området.
5. Uttag får ske till lägst de nivåer som är angivna i exploateringsplanen, ritning MI01 i bilaga A1.
6. Verksamheten får endast bedrivas under följande förutsättningar och tider:
kl. 07.00-16.00 vardagar (måndag - fredag) avseende samtlig verksamhet.
kl. 06.00-18.00 vardagar (måndag - fredag) avseende lastning och lossning
7. Buller från verksamheten inklusive transporter inom verksamhetsområdet ska begränsas så att det utomhus vid bostäder inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå än:
  - 50 dB(A) vardagar mån - fre kl. 07-18,
  - 40 dB(A) kl. 22-07 och
  - 45 dB(A) övrig tid.

Momentana ljud kl. 06-07 får inte överstiga 55 dB(A).

Begränsningsvärdena ska kontrolleras genom närfältsmätning och beräkning eller immissionsmätning med av tillsynsmyndigheten godkända mät- och beräkningsmetoder. Ekvivalentvärdena ska beräknas under de tidsperioder som anges ovan. Kontroll ska ske när det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller när tillsynsmyndigheten i övrigt finner det befogat. När det gäller kontrollfrekvensen i övrigt regleras det i kontrollprogrammet.

8. Markvibrationer till följd av sprängning får inte överskrida 4 mm/s uttryckt som högsta hastighet i vertikal led vid bostäder, mätt i grundmur enligt Svensk Standard SS 460 48 66.
Luftstöt vågor från sprängningar får inte överstiga 120 Pa (frifältsvärde) vid bostäder.
Sprängningarna ska dagen före anslås på bestämd plats i närheten av täktområdet. All sprängning ska föregås av tydligt hörbar ljudsignal. Vid risk för stenkast utanför täktområdet, måste denna del avlysas vid sprängningstillfället.
Kontroll genom mätning av markvibrationer och luftstöt våg ska ske vid minst ett tillfälle under de tre första sprängningstillfällena efter att tillståndet tagits i anspråk och då det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade

vibrationer eller luftstöt vågor eller då tillsynsmyndigheten i övrigt finner det befogat.

9. Damning från krossutrustning ska begränsas med inkapsling och stoftavskiljare där så är möjligt och i övrigt med vattenbegjutning.
10. Damning från vägar, transporter och upplag ska begränsas. Uppstår problem i omgivningen till följd av damning, åligger det bolaget att vidta åtgärder för att begränsa damningen.
11. Petroleumprodukter och kemikalier får endast förvaras i tankar med spilltråg och placerade på hårdgjord yta. Smörjmedel, spilloljor mm. ska förvaras i container som placeras på hårdgjord yta. Oljehantering inklusive tankning av fordon och maskiner får endast ske på hårdgjord yta.
12. Efterbehandling ska följa intentionen i efterbehandlingsplanen, ritning MI02 i bilaga A1. Den slutliga detaljutformningen ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.
13. För verksamheten ska finnas ett kontrollprogram, som möjliggör en bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska inges till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndet tagits i anspråk. Kontrollprogrammet ska därefter revideras vid behov av tillståndsinnehavaren på eget initiativ efter samråd med tillsynsmyndigheten.
14. Om verksamheten avbryts eller upphör innan tillståndstiden enligt detta beslut har löpt ut, ska anmälan om detta göras till tillsynsmyndigheten.

Förslag till provotidsförordnande

Bolaget föreslår att frågan om eventuella villkor för utsläpp av kväve och suspenderat material sätts provotid under tre år enligt följande:

Bolaget ska under provotiden utreda föroreningsinnehållet i utgående vatten från sedimentationsdammen med avseende på innehåll av suspenderat material och kväve samt möjligheterna och kostnaderna för att begränsa utsläppen. Redovisning av genomförd utredning med förslag till slutliga villkor ska senast den (tre år efter att tillståndet tagits i anspråk) lämnas till Mark- och miljödomstolen. Under provotiden och intill annat beslutas ska följande provisoriska föreskrifter gälla.

Pl. Halten suspenderat material respektive kväve i utgående vatten från sedimentat-

ionsdammen får som riktvärde inte överstiga 10 mg/l respektive 5 mg tot-N/l. Med riktvärde avses ett värde som, om det överskrids, medför en skyldighet för tillståndshavaren att vidta åtgärder så att värdet innehålls.

Lokalisering

Det planerade verksamhetsområdet på fastigheten Norra Vram 36:1/Vrams Gunnarstorp 2:1 ligger på godset Vrams Gunnarstorps ägor, uppe på Söderåsen, i en för skånska förhållanden glest bebyggd miljö. Området upptas av betydande ytor med kalhyggen eller stormskador. Den skog som återstår består till övervägande del av granskog. Inom en radie av 1 km runt det planerade verksamhetsområdet finns endast två bostadshus, Lönshus och Killehus på ca 950 respektive 700 meter från det planerade verksamhetsområdets östra respektive södra gräns. Trafiken ut till allmän väg kommer i sin helhet att ske på godsets interna skogsbilvägar.

Det planerade verksamhetsområdet berör två riksintresseområden:

- Riksintresse för friluftsliv MF 2 Söderåsen
  - Riksintresse för naturvård N 48 Söderåsen med vattendrag och Jällabjär.
- Båda dessa riksintresseområden är stora till ytan och berör större delen av Söderåsen.

Ca 1,5 km söder om det planerade verksamhetsområdet, nedanför åsens sydvästra sluttningszon finns ett Natura 2000 område:

- SE0430105 Hallabäckens dalgång

Ca 500 meter sydväst om det planerade verksamhetsområdet ligger Åvarps naturreservat.

Planer

Det aktuella området omfattas inte av någon detaljplan. Några nya detaljplaner är inte heller under utarbetande inom området.

För Bjuvs kommun finns en översiktsplan, Översiktsplan 2006, antagen av kommunfullmäktige den 28 maj 2009.

Avseende Söderåsen har kommunerna Bjuv, Klippan, Svalöv och Åstorp år 2001 gemensamt upprättat Fördjupad översiktsplan för Söderåsen. Planen är antagen av Bjuvs kommunfullmäktige den 30 maj 2002. Av den fördjupade översiktsplanen för Söderåsen framgår bl.a. att länsstyrelsens i sin beskrivning av riksintresset Söderåsen, omnämner ”Ingen täktverksamhet eller annan exploatering som innebär ingrepp i naturmiljön” som ett exempel på en åtgärd som behövs för att naturvärdena på Söderåsen ska bibehållas.

Den planerade täktverksamheten strider mot intentionerna i den fördjupade översiktsplanen för Söderåsen. En översiktsplan är emellertid inte bindande för enskilda och tillåtlighetsprövningen görs mot miljöbalkens bestämmelser. Bolaget bedömer att den planerade verksamheten kan lokaliseras på rubricerad fastighet utan att verksamheten kommer att medföra någon påtaglig skada på de områden med kärnvärden vilka utpekats för riksintressen för naturvård och friluftsliv. Mot denna bakgrund bedömer Bolaget att den fördjupade översiktsplanen för Söderåsen inte utgör något hinder mot tillåtlighet.

För Skåne län finns det ett materialhushållningsprogram, Materialhushållningsprogram för Skåne län, där det av riktlinjerna bl.a. framgår att krossat berg från bergtäkter är det huvudsakliga ersättningsmaterialet för naturgrus och att nya bergtäkter bör etableras.

Teknisk beskrivning

Täktverksamhet

Verksamhetsområdet omfattar totalt drygt 21 ha varav det planerade brytningsområdet omfattar ca 13 ha. Verksamheten kommer enligt planerna att bedrivas på det sätt som är normalt för bergtäkter.

För täkt av berg är de ingående momenten:

- Avbaning
- Borring
- Sprängning
- Skutknackning
- Lastning och intern transport
- Krossning (i ett eller flera steg)
- Sortering

Brytningen inleds med att växtlighet och eventuella lösa jordlager tas bort. Därefter sker borring, sprängning, skutknackning samt krossning och sortering. Materialtransport inom området kommer i huvudsak att ske med bergtruck/dumper eller hjullastare. Färdig produkt kommer att transporteras ut med lastbil.

Brytning av berg sker genom sprängning. Före sprängning sker borring för sprängsalvorna. Därefter placeras sprängmedel i borrhålen och bergmaterialet sprängs loss. Omedelbart före sprängning ges varningssignal. I varje sprängsalva lösgörs ca 25 000 ton berg. Bolaget planerar för ett maximalt årligt uttag om ca 500 000 ton bergmaterial. Under ett normalår beräknas dock uttaget uppgå till ca 200 000-400 000 ton. Därmed kommer sprängning under ett normalår, beroende på hur stor mängd berg som lossålls vid varje sprängning, att ske vid ca 8-16 tillfällen. Vid ansökt maximalt uttag kommer sprängning att ske vid upp till 20 tillfällen per år.

Brytning kommer att ske i pallar av olika höjd. Brytningen är tänkt att ske i två pallar om vardera ca 17 meter, d.v.s. med ett brytdjup på ca 34 meter.

Efter det att berget sprängts loss kommer det att transporteras med hjullastare till en förkross. Enstaka block som är för stora att krossas i förkross, knackas först sönder med hjälp av en hydraulhammare monterad på en grävmaskin. Efter förkrossning vidtar efterkrossning och sortering i krossar och siktar. Efterhand som verksamheten etablerar sig kommer krossning och sortering att ske nere på täktbotten, där verksamheten kan bedrivas i skydd av befintliga bergväggar. I övrigt planeras uppförande av kontors- och lagerutrymmen m.m. Anläggningen kommer att försörjas med vatten från en borrhållning på området. Verksamheten avseende borrhållning, sprängning, skutknackning och krossning kommer att bedrivas dels av egen personal och dels av underentreprenörer.

Återvinning

Bolaget planerar även för att kunna medverka till en ökad återvinning av sekundära ballastmaterial typ rena schaktmassor, eventuellt entreprenadberg, betong, tegel, klinker och liknande inert material genom att kunna ta emot dessa vid anläggningen. Denna typ av massor uppkommer vid anläggningsprojekt och kommer att förädlas för återanvändning genom krossning och sortering för vidare försäljning. Den ordinarie produktionsutrustningen kommer att användas vid dessa arbeten. Genom att återvinna massor enligt ovan bidrar Bolaget till hushållning med ändliga resurser, bl.a. naturgrus, samtidigt som den totala avfallsmängden från anläggningsprojekt vilket i annat fall skulle gå till deponi kan minska.

Vattenverksamhet

Den planerade brytningen kommer att ske ned till en nivå 34 meter under befintlig markyta. Detta betyder att brytning kommer att ske under grundvattennivån och att Bolaget måste pumpa och bortleda grundvatten. En avsänkning av grundvattenytan blir då oundviklig omedelbart i närheten av täkten. Avsänkningen kommer att kontrolleras genom observation i befintliga brunnar och nya eventuellt tillkommande grundvattenrör i enlighet med det förslag till kontroll av verksamheten som ska upprättas inom tre månader efter det att meddelat tillstånd tagits i anspråk.

Vattenverksamhet, enligt vad som beskrivits ovan, innebär att Bolaget kommer att avsänka grundvattennivån successivt allteftersom verksamheten etablerar sig på djupare nivåer i det planerade brytningsområdet. I praktiken kommer det att anläggas en pumpgrop någon meter under produktionsytan till vilken även avrinnande ytvatten kommer att leds. Bolaget söker tillstånd till en avsänkning av grundvattenytan till denna nivå.

Avrinnande ytvatten och tillrinnande grundvatten från det planerade verksamhetsområdet kommer därmed att ledas till pumpgrop och vidare till sedimentations-

damm med oljeavskiljare, se exploateringsplan, ritning MI01 i bilaga A1 till ansökan under flik 2. Från utsläppspunkt från sedimentationsdamm, kommer vattnet att ledas till den bäck/dike söder om det planerade verksamhetsområdet vilken rinner genom ett fattigkärr, Finnsångskärret, och därefter vidare till Hallabäcken, vilken är belägen drygt 1 km nedströms det planerade verksamhetsområdet. Från Hallabäcken rinner vattnet nedströms ytterligare ca 1 km innan det mynnar i Vege å. Miljöprovtagning kommer att ske i brunnar och på utgående vatten från sedimentationsdammar i enlighet med det förslag till kontroll av verksamheten som ska upprättas inom tre månader efter det att meddelat tillstånd tagits i anspråk.

Den hydrogeologiska utredning som bolaget tagit fram visar att avsänkningstratten kring den planerade bergtäkten sannolikt kommer att bli relativt brant vilket medför att påverkansområdet blir relativt litet i relation till den stora avsänkningen (34 m). Med hjälp av upprättad grundvattenmodell beräknas påverkansområdet i den djupare delen av berggrunden, sett från centrum av bergtäkten, sträcka sig ca 600 m i nordlig riktning, ca 650 m i östlig riktning, ca 1000 m i sydlig riktning och ca 650 m i västlig riktning. Grundvatteninflödet till täkten bedöms med erhållen information uppgå till maximalt 10 l/s, sett som ett årsmedelvärde vid maximalt djup i täkten. Maximalt inflöde till täkten och omgivningspåverkan kommer att uppstå först efter fullt utvidgad täkt. Således kommer perioden från dagens ostörda nivåer till framtida maximala påverkan att vara lång, varför faktisk påverkan på omgivande grund- och ytvattennivåer kan följas upp successivt och eventuella åtgärder för att minimera omgivningspåverkan kan utarbetas i efterhand. Under brytningstiden kommer ett kontrollprogram att följas där peggler, observationsrör och brunnar kontinuerligt kommer att kontrolleras avseende vattennivåer. Likaså kommer mängden uppumpat vatten att kontinuerligt mätas. Grundvattnet i berggrundsakviferen som berörs av avsänkningen bedöms i ett större perspektiv ha ett mindre värde som grundvattenresurs. Endast en fastighet har brunn som befinner sig i närheten, dock inte inom, av påverkansområdet. En eventuell bergtäkt i området kommer enligt utredningen troligen inte att leda till att ytvattendelaren i området påverkas i någon större omfattning. Mindre bäckar ligger troligen i tätare jordlager och flödena i bäckarna är inte direkt beroende av trycknivån i berggrunden. Mindre påverkan närmast täkten kan dock inte uteslutas. Lokalt, invid och nedströms täkten kommer vattenbalansen att förändras då såväl grund- som ytvatten leds bort via bergtäkten. Mindre ytvattenförekomster nedströms täkten kommer, beroende på hur bortledningen av vatten från täktområdet planeras, att påverkas.

Arbetstider

De normala arbetstiderna vid täkten kommer att vara helgfri måndag - fredag kl. 07.00 - 16.00. Vid vissa tillfällen kan det bli aktuellt med drift utanför ordinarie arbetstider, dock med beaktande av Naturvårdsverkets riktvärde för externt indu-

stribuller. Utlastning planeras ske vardagar mellan kl. 06.00 - 18.00.

Transporter och transportvägar

Alla transporter till och från täktområdet kommer att ske med lastbil. Transporterna kommer att gå på godsets interna skogsbilvägnät fram till anslutning till allmänna vägen 1808. Från anslutningspunkten kommer trafiken, med undantag för lokala leveranser, att ledas norrut mot väg 21. Vid en bedömd normalproduktion på 200 000 - 400 000 ton bergmaterialprodukter per år och med en beräknad last om ca 35 ton per lastbil (bil med släp) beräknas det totala antalet fordonsrörelser (in- och uttransporter) uppgå till ca 50 - 100 stycken per arbetsdag räknat på 220 årsarbetsdagar. Vid maximal årlig produktion av 500 000 ton bergmaterialprodukter kommer det totala antalet fordonsrörelser per arbetsdag på motsvarande sätt att uppgå till ca 130 stycken. Efter ändrad talan har bolaget valt transportvägsalternativet I2 som med viss justering med nybyggnad av utfartsväg inte kommer att påverka riksintresset för kulturmiljö och områden med naturvärden. Huvuddelen av transporterna kommer därefter att gå till byggnads- eller väganläggningsprojekt inom nordvästra Skåne. Rena schaktmassor och entreprenadberg kommer huvudsakligen att transporteras till täkten med returtransport från arbetsplats till vilken bergmaterialprodukter levererats. Denna del av verksamheten bedöms därmed inte ge upphov till ytterligare fordonsrörelser av betydelse. Bolaget åtar sig att i samråd med fastighetsägaren till den planerade täkten vidta kompensationsåtgärder för att underlätta tillgängligheten till de områden där det idag finns stora friluftsinressen.

Bränslen och kemikalier

Den mobila maskinparken, inklusive dieseldrivna stationära arbetsredskap, kommer att drivas med dieselolja av miljöklass 1. En normal årsförbrukning beräknas till 125 m³ vid en årsproduktion av ca 500 000 ton bergmaterial. Diesel kommer att förvaras i ADR-godkända tankar. Övriga kemikalier som hydrauloljor, smörjoljor, motorolja, smörjfetter, spolarvätska och dyl. kommer att förvaras i container. All tankning och hantering av diesel och oljor kommer att ske på hårdgjord tankningsplats. När maskinerna inte används kommer de att ställas upp på hårdgjort underlag. Som förebyggande åtgärder för att minimera konsekvenserna av ett eventuellt haveri eller oljespill kommer det finnas absorberingsutrustning på anläggningen och även i varje lastmaskin. Vid eventuellt oljespill kommer absorberingsmedel att användas omgående och transport av förorenade massor kommer att utföras av godkänd transportör enligt gällande regelverk. Rutiner samt varuinformationsblad för samtliga oljor och kemiska produkter kommer att finnas samlade och tillgängliga på för ändamålet lämplig plats.

Vattenhantering

Kontors- och personalutrymmen kommer att förses med vatten från borrhål inom verksamhetsområdet. Vatten för dammbekämpning kommer att tas från

pumpgrop för tillrinnande yt- och grundvatten. Avrinnande ytvatten och tillrinnande grundvatten från det planerade verksamhetsområdet kommer att ledas till pumpgrop och vidare till sedimentationsdamm med oljeavskiljare. Från utsläppspunkt från sedimentationsdamm, kommer vattnet att ledas till den bäck/dike söder om det planerade verksamhetsområdet vilken rinner genom ett fattigkärr, Finnsångskärret, och därefter vidare till Hallabäcken, vilken är belägen en dryg km nedströms det planerade verksamhetsområdet. Från Hallabäcken rinner vattnet nedströms ytterligare ca 1 km innan det mynnar i Vege å. BDT- och WC-vatten kommer att hanteras i ett slutet system och transporteras bort via en godkänd transportör.

Avfall

C & L Jönsson Grus AB och STRABAG Sverige AB arbetar redan i dagsläget med att så långt som möjligt minska avfallsmängderna i respektive verksamhet genom att källsortera det avfall som uppkommer och om möjligt lämna vidare för återanvändning eller återvinning. Farligt avfall i form av spillolja, oljefilter etc. kommer att sorteras i separata behållare, vilka kommer att förvaras på sådant sätt att föroreningar inte kan nå omgivande mark och vatten. Innan en entreprenör anlitas för transport av avfall kommer Bolaget förvissa sig om att entreprenören har tillstånd att ta emot avfallet och transportera det. Avfallsproduktionen inom verksamhetsområdet bedöms bli liten och mängderna bedöms stå i rimlig proportion till den planerade produktionens storlek. Bolaget bedömer att hanteringen av avfall inom verksamheten kommer att uppfylla kraven på god resurshushållning och möjlighet till återanvändning och återvinning. Hanteringen av avfall som sådan bedöms inte medföra någon miljöpåverkan av betydelse.

Efterbehandling

När täktverksamheten i framtiden avslutats är målsättningen att göra området attraktivt för det rörliga friluftslivet på Söderåsen. Brytningsområdet kommer att återfyllas med vatten för att på så sätt skapa en täktsjö. Efterbehandlingsplanen, visar hur det nya landskapet är tänkt att gestaltas. Planen är ett ramprogram som visar inriktningen mot hur det nya landskapet skall hanteras. Med tanke på tidsperspektivet kan nya tankar och idéer dyka upp innan området slutligt skall efterbehandlas. Det avslutande arbetet med efterbehandlingen bör därför ske i nära samråd med tillsynsmyndigheten. Täktsjön får en yta av ca 12 ha och kommer att vara det centrala inslaget i det nya landskapet. Höjningen av vattennivån sker successivt under några år. Den framtida vattenytan bedöms bli stabiliserad vid nivån ca +135 meter och kommer då att ansluta på ett bra sätt till strandområdet vid sjöns södra delar. Den hydrogeologiska utredningen, visar att det är en rimlig bedömning att sjöytan på sikt kommer att nå upp till denna nivå. Terrängen runt sjön varierar från nivån ca +136 meter i söder till ca +145 meter i nordost, d.v.s. med en nivåskillnad på ca 9 meter. Den nya sjön kommer därför att omges av ett varierat landskap med omväxlande flacka stränder och brantare partier där bergskärningarna möter vattnet. Sjöns

vattenyta blir tillgänglig dels vid den södra stranden och dels vid den ramp i nordväst som under täktskedet använts vid produktionen i tälten. För att säkerställa ett gott skydd mot olyckor längs bergskärningarna kommer skyddsanordningar att utföras längs skärningarnas övre delar. Arrangemangen kan bestå av en ca 1-1,5 meter djup säkerhets hylla, av större skut som placeras som varningssignaler längs bergkrönen eller en kombination av dessa. Fördelen med denna säkerhetslösning är att den inte fordrar något framtida underhåll till skillnad från eventuell stängsling. Säkerhetsfrågan bör också ses i perspektivet av att det på Söderåsen förekommer naturligt branta bergpartier som ofta helt saknar motsvarande skydd. När utpumpningen av vatten avbryts kommer vattenytan successivt att höjas. Redan efter det första året kommer sjön att i begränsad omfattning bli tillgänglig via den tidigare nedfartsrampen för att slutligen nå full tillgänglighet från södra strandområdet. Inom verksamhetsområdet kommer avbanade jordmassor att föras tillbaka på markytorna runt sjön. Markanvändningen kommer att präglas av öppna ytor av ängskaraktär med inslag av dungar av för landskapet naturligt förekommande skånska lövträd och buskar. En naturlig succession av såväl örter som träd bör eftersträvas. Området efterbehandlas som ett baslandskap med goda möjligheter för kompletterande anläggningar för det rörliga friluftslivet. Exempel på sådana kan vara bryggor för bad och fiske, grillplatser, vindskydd och strövstigar runt sjön. Det kommer även att finnas goda möjligheter att sjösätta mindre båtar eller kanoter via den tidigare nedfartsrampen. Den södra stranden anläggs med en flack lutning i minst 1:5 ut till ca 2 meters djup för att öka möjligheterna att använda sjön för bad.

Miljökonsekvensbeskrivning

Utsläpp till luft

Den planerade verksamheten kommer att påverka luften genom avgasutsläpp från arbetsredskap, den mobila maskinparken, interna transporter inom verksamhetsområdet och genom trafik till och från området. Luften påverkas även av damning från krossning och sortering samt damning från arbets- och transportytor samt upplag under torrperioder. Dammet består dels av det respirabla kvartsdammet, dels det något grövre totaldammet. Damning inom tälten kommer främst att vara ett arbetsmiljöproblem och mätning av respirabelt kvartsdamm kommer att utföras regelbundet enligt Arbetsmiljöverkets krav. Det något grövre totaldammet kommer att orsaka neddamning av mark och vegetation inom maximalt några hundra meter från tälten, undantagsvis något längre.

Bolaget har en maskinpark som är väl underhållen och som fortlöpande förbättras. När maskinparken uppdateras beaktar Bolaget kravet om att bästa möjliga tekniska användas, vilket bidrar till att begränsa utsläppen av avgaser. Hela den mobila maskinparken kommer att drivas med diesellojla av miljöklass 1.

Dammbekämpning av transport- och upplagsytor kommer att ske genom bevattning. Krossar, siktar och transportband kommer att vara försedda med utrustning för bevattning. Erfarenhet från verksamhet i Bolagets pågående täkter visar att produktionen under normala förhållanden inte orsakar några påtagliga problem avseende damning.

Utsläpp till mark och vatten

Avrinnande ytvatten och tillrinnande grundvatten från det planerade verksamhetsområdet kommer att ledas till pumpgrop och vidare till sedimentationsdamm med oljeavskiljare. Den hydrogeologiska undersökning som Bolaget låtit utföra visar på en maximal bortledning av grundvatten uppgående till drygt 800 m³/dygn vid maximalt samtida brytningsdjup i det planerade brytningsområdet. Av utredningen framgår också att den mesta nederbörd som faller över området avgår som ytavrinning. Då det planerade verksamhetsområdet uppgår till ca 21 ha och årsmedelnederbörden enligt SMHI uppgår till 300-400 mm, bedöms den samlade ytvattenavrinningen från verksamhetsområdet uppgå som mest till ca 1 000 m³/år.

Från utsläppspunkt från sedimentationsdamm, kommer vattnet att ledas till den bäck/dike söder om det planerade verksamhetsområdet vilken rinner genom ett fatigkärr, Finnsångskärret, och därefter vidare till Hallabäcken, vilken är belägen drygt 1 km nedströms det planerade verksamhetsområdet. Från Hallabäcken rinner vattnet nedströms ytterligare ca 1 km innan det mynnar i Vege å.

Läckage av petroleumprodukter från arbetsmaskiner samt upplösta partiklar i vattnet kan påverka vattenkvalitén i recipienten negativt. Utsläpp till vatten av petroleumprodukter i samband med en eventuell olycka kan skada såväl djurlivet i vattnet liksom bottenlevande organismer samt växter och fåglar.

Losshållning av berg medför ett tillskott av kväve vilket härstammar från sprängmedelsrester i lakvattnet från utsprängda bergmassor. Vid ett maximalt uttag av 500 000 ton berg per år kommer det att förbrukas ca 120 000 kg sprängmedel per år i samband med losshållning av berget. Kväveläckaget(N-tot) i samband med sprängning med bulksprängmedel ovanjord uppgår till ca 1-2 g/kg sprängämne, vilket medför ett kväveläckage på ca 120-240 kg per år. Vid oförsiktig hantering av sprängmedel i samband med laddning etc. kan även spill av sprängmedel uppkomma.

Kemiska produkter, inklusive dieselolja, kommer att förvaras på ett sådant sätt att det vid ett eventuellt utsläpp inte kan nå grund- eller ytvatten. All hantering av kemikalier och petroleumprodukter kommer att ske på plats där eventuellt spill inte kan spridas vidare till grund- och/eller ytvatten.

Passage i dike genom Finnsångskärret kommer därutöver att bidra till ytterligare reduktion av kväve innan vattnet når Hallabäcken och vidare nedströms, Vege å. Då tillrinnande yt- och grundvatten kommer att bortledas genom pumpning skapas en gradient vilken innebär att grundvatten dras in mot det planerade brytningsområdet. Risken för att föroreningar från verksamheten sprids in i grundvattnet via sprickor är därmed i stort sett obefintlig.

Kontroll av bl.a. kvävehalter i utgående vatten från verksamheten kommer att ske inom ramen för det kontrollprogram, vilket enligt Bolagets förslag till villkor ska upprättas för verksamheten senast tre månader efter det att tillstånd meddelats för verksamheten.

Den planerade grundvattenbortledningen bedöms medföra en stor påverkan på grundvattenförhållandena lokalt, inom och i anslutning till det planerade verksamhetsområdet.

Inom angränsande områden i övrigt bedöms påverkan på vattenförhållandena bli liten. Vad avser omgivande grundvatten i övrigt bedöms vattenbortledningen inte medföra annat än en obetydlig påverkan.

Verksamheten bedöms därutöver inte skada några omgivande ytvattenintressen.

Transporter

Vid en bedömd normalproduktion på 200 000 - 400 000 ton bergmaterialprodukter per år och med en beräknad last om ca 35 ton per lastbil (bil med släp) beräknas det totala antalet fordonsrörelser (in- och uttransporter) uppgå till ca 50 - 100 stycken per arbetsdag räknat på 220 årsarbetsdagar. Vid maximal årlig produktion av 500 000 ton bergmaterialprodukter kommer det totala antalet fordonsrörelser per arbetsdag på motsvarande sätt att uppgå till ca 130 stycken. Rena schaktmassor och entreprenadberg kommer huvudsakligen att transporteras till täkten med returtransport från arbetsplats till vilken bergmaterialprodukter levererats. Denna del av verksamheten bedöms därmed inte ge upphov till ytterligare fordonsrörelser av betydelse.

Vid kontakt med Trafikverket har uppgetts att den riksgenomsnittliga trafikarbetsförändringsfaktorn för år 2011 för fordon totalt i kategorin övriga länsvägar, uppgår till 8,5 % (faktor 1,085). Vid en tillämpning på väg 1808, skulle antalet tunga transporter i dagsläget därmed uppgå till ca 87 st. Den planerade verksamhetens procentuella bidrag till ett ökat antal tunga transporter på väg 1808 vid planerad maximal produktion i täkten (ca 130 fordonsrörelser/dag) uppgår därmed till ca 149 %. Motsvarande siffra under ett normalår, med en produktion av 200 000-400 000 ton och resulterande 50-100 transportrörelser, uppgår till 57-115 %.

Den tunga trafiken innebär en olycksrisk och kan därutöver upplevas som störande med avseende på buller och damning. Risken för olyckor avseende den interna fordonstrafiken inom det planerade verksamhetsområdet bedöms som mycket liten, då denna trafik kommer att ske på enskild väg, endast avsedd för Bolagets interna transporter inom verksamheten.

Vid en eventuell olycka med fordon inom det planerade verksamhetsområdet finns det en potentiell risk för läckage av diesel och motorolja till mark och vatten. Företsättningarna för att begränsa risken för en olycka och dess konsekvenser är begränsade. Bolaget kommer att använda miljöklassade oljor och drivmedel, vilket eventuellt minskar den långsiktiga negativa miljöpåverkan vid eventuell spridning till mark och vatten. Rutiner för sanering och anmälan till kommunens räddningstjänst ska finnas och ska vara kända av personal och underentreprenörer. Rutinerna innebär bl.a. att saneringsutrustning för att begränsa eventuella utsläpp kommer att finnas på anläggningen samt i alla lastmaskiner. I övrigt skall transportvägar inom området hålla en så god standard att olycksrisken minimeras

Den planerade verksamheten, innefattande lastbilstransporter för uttransport av bergmaterialprodukter från verksamheten, kommer, vid maximal produktion, att bidra till en ökning (149 %) av tung trafik på väg 1808. Detta innebär att trafikens påverkan och olycksrisken längs med väg 1808 kommer att öka. Jämfört med nuläget bedöms ökningen av den tunga trafiken som ett resultat av den planerade verksamheten som stor.

Buller

Den planerade verksamheten i form av avbaning, borrhning, skutknackning, krossning, sortering och transporter kommer att ge upphov till buller i omgivningen. Bullerstörningarna kommer att ha olika spridning till omgivningen beroende på bullerkällornas placering i förhållande till landskapets topografi. Buller från verksamheten kan upplevas negativt av närboende till densamma. Vad som betraktas som buller varierar starkt mellan olika personer och även med tiden på dygnet. En skillnad i bullernivå på 2-3 dBA ger en knappt hörbar förändring, medan 8-10 dBA upplevs som en fördubbling, alternativt halvering av ljudnivån. Ljudnivån avtar med 6 dBA per avståndsfördubbling. Generellt gäller att ljud från verksamheten nere på botten av tälten (t.ex. krossning och sortering) får en mindre spridning, medan ljud från verksamheter som pågår högt i terrängen (t.ex. topphammarborrning) av naturliga skäl får en större spridning. Ljudet från en borrhigg består dock av en relativt stor andel högfrekventa tonkomponenter som dämpas snabbare med avståndet jämfört med lågfrekvent ljud från t.ex. en förkross. Buller från den planerade verksamheten, exkl. trafikbuller, bedöms inte ge upphov till något överskridande av Naturvårdsverkets riktvärden för externt industribuller. Bedömningen grundar sig på Bolagets

erfarenhet från övriga täkter i Bolagets regi samt på det faktum att närmast befintliga bostadsbebyggelse, ligger på ca 950 meter respektive 700 meter från det planerade verksamhetsområdet. Jämförelsevis ska omnämnas att rekommenderat skyddsavstånd till täktverksamhet enligt Boverkets allmänna råd 1995:5 Bättre plats för arbete är 500 m.

För trafikbuller, har Bolaget genom WSP Akustik låtit utföra en bullerutredning avseende den tillkommande trafik som den planerade verksamheten medför. Trafikbullerutredningen visar sammanfattningsvis att ekvivalentnivån vid nuvarande situation, vid fasad som mest uppgår till 60 dB (A) och att den maximala ljudnivån som mest uppgår till 77 dB (A). I framtidsscenarioet, efter etablering av den planerade täktverksamheten, uppgår ekvivalentnivån vid fasad enligt utredningen som mest till 62 dB (A) och den maximala ljudnivån förblir oförändrad. För de flesta fastigheter utmed väg 1808 medför den ökade trafiken enligt utredningen en ökning av ekvivalent ljudnivå med 2 dB (A). Maximala ljudnivån beräknas ej öka då samtliga vägar redan trafikeras av tung trafik. Dock kommer maximala ljudnivåer uppstå fler gånger då antalet passager ökar. Riktvärdet 55 dB (A) ekvivalent ljudnivå vid fasad överskrids i nuvarande situation vid sex av de beräknade byggnaderna. I framtidsscenarioet, efter etablering av den planerade verksamheten, överskrids samma riktvärde vid åtta av de beräknade byggnaderna. Maximal ljudnivå överskrider 70 dB (A) vid fasad för fem av byggnaderna vilket medför en risk att riktvärdet vid uteplats överskrids.

För att begränsa bullerspridning från de i täktverksamheten ingående arbetsmomenten, kommer generella åtgärder att vidtas. Dessa innebär t.ex. att materialupplag arrangeras runt krossar m.m. samt att skutknackning utförs i skyddat läge nere i täkten. För att ytterligare hålla nere bulleremissioner från verksamheten kommer Bolaget att arbeta med planering och styrning av de olika delmomenten i verksamheten. Detta kan t.ex. innebära att man undviker att bedriva skutknackning och borring samtidigt, eller att man inte bedriver krossning samtidigt som det pågår topphammarboring i höga och känsliga lägen. För trafikbuller planeras inga skyddsåtgärder, utöver iakttagande av aktuella hastighetsbestämmelser och övriga eventuella trafikregleringar.

Den planerade verksamheten kommer att bidra till störningar, dock, enligt Bolagets bedömning, inte i en sådan grad att människor utsätts för oacceptabla hälso- och säkerhetsrisker. Med beaktande av vad som redogjorts för ovan, bedömer Bolaget att verksamheten kan bedrivas med innehållande av Naturvårdsverkets riktlinjer för externt industribuller.

De överskridanden av riktvärden avseende trafikbuller längs med väg 1808, som enligt utförd trafikbullerutredning, kommer att ske som ett resultat av den planerade verksamheten, bedöms vid en jämförelse med nuvarande situation som marginell.

Vibrationer och luftstötståg

I samband med sprängning uppkommer markvibrationer och luftstötståg som sprids till omgivningen. Beroende på varierande förutsättningar avseende bergkvalité, utslagsriktning, läge, förekomst av sprickor, väderförhållanden m.m. varierar också påverkan från sprängning från ett tillfälle till ett annat. Vid ansökt maximalt uttag kommer sprängning att ske vid upp till 20 tillfällen per år. Sprängningarna bedöms inte medföra någon risk för skador på den bebyggelse som finns i omgivningen, då såväl markvibrationer som luftstötståg bedöms ligga långt under de gränsvärden som anges enligt Svensk Standard SS 25210 och SS 4604866:2011. Bedömningen grundar sig på de stora avstånd mellan verksamheten och bostäder i omgivningen som är fallet för den ansökta verksamheten. Det vedertagna begränsningsvärdet för vibrationer från sprängning i bergtäkt är 4 mm/sek och anses ta hänsyn till komfort för närboende och det är också detta värde som Bolaget föreslagit som begränsningsvärde för vibrationer, se villkorsförslag 8.

Luftstötståg från sprängningar kan orsaka störningar för närboende t.ex. genom att fönsterrutor skallrar. Enligt Naturvårdsverkets handbok 2003:1 Prövning av täkter, uppfattas i regel luftstötståg på 100 Pa som påtagligt störande. Som jämförelse kan nämnas att en storm kan ge upphov till luftstötståg motsvarande 40-60 Pa och att ett åskväder kan ge upphov till luftstötståg motsvarande 100-200 Pa. Risk för skador på byggnader uppkommer normalt först vid luftstötståg på 250 Pa. Avståndet till närmaste bostad är ca 700 meter. På detta avstånd bedöms inga konsekvenser med avseende på luftstötståg uppkomma.

Sprängningarna kommer att förorsaka vibrationer och luftstötståg. Med en väl anpassad sprängplan och rätt orienterade brytningsriktningar bedöms dock de riktvärden som är praxis kunna innehållas.

Samtliga sprängningar kommer att dokumenteras i en sprängjournal. Här kommer att anges bl.a. datum och klockslag för sprängsalvan, laddmängder, antal hål samt försättning, hålavstånd och håldjup. Vid val av de senare tas hänsyn till vibrationer. Genom att minska den största samverkande laddningen i sprängsalvorna kan vibrationsnivån nedbringas. Detta kan bl.a. åstadkommas genom lägre pallhöjd eller flera delladdningar, vilket dock medför en ökning av antal sprängningstillfällen. Överdriven försiktighet vid laddningen kan dock få till följd att sprängsalvorna går trögt, eller att de bara delvis kastar ut, vilket i sin tur kan medföra högre vibrationsnivåer. Salvor med dåligt framlyft innebär även en säkerhetsrisk i form av ökad bakåtbrytning, ojämn pallkant och faror vid rensning av kvarstående berg.

Genom att avge ljudsignal före sprängning kan det obehagliga överraskningsmomentet minimeras.

Naturmiljö

Den planerade verksamheten kommer att medföra ett ianspråktagande av ett tidigare oexploaterat skogsområde. Bolaget har låtit utföra en översiktlig naturinventering och en naturvärdesbedömning av verksamhetsområde för planerad bergtäkt. Inventeringen visar att det planerade verksamhetsområdet i dagsläget till större del utgörs av en föryngringsyta efter avverkad produktionsskog av gran, och till mindre del av produktionsskog av främst gran, men även till mindre del av ädellövsskog. Skogen inom det planerade verksamhetsområdet är i hög utsträckning påverkad av modernt skogsbruk och skogsbestånden innehåller låga naturvärden.

Den samlade bedömningen är att det inom det planerade verksamhetsområdet är möjligt att ta marken i anspråk utan konflikt med naturvärden. Inga för regionen unika naturtyper eller kända hotade arter kommer att försvinna eller påverkas negativt om området tas i anspråk. Inom de delar som är direkt berörda av brytning kommer de befintliga biotoperna att försvinna. Vid tiden för efterbehandling av täkten kommer nya biotoper att skapas i samband med efterbehandling av täkten.. Konsekvenserna av den planerade täktverksamheten på naturmiljön bedöms som liten.

Lokalt, invid och nedströms täkten kommer vattenbalansen att förändras då såväl grund- som ytvatten kommer att ledas bort via bergtäkten. Mindre ytvattenförekomster nedströms täkten kommer, beroende på hur bortledningen av vatten från täktområdet planeras, att påverkas. Påverkan beror i dessa fall till stor del på att inströmmande vatten norrifrån (uppströms) hindras via täktområdet.

En eventuell påverkan på ytvattenförekomster nedströms täkten kan undvikas genom att leda utgående vatten (tillrinnande yt- och grundvatten) från täkten via dike genom Finnspångkärrret, söder om den planerade täkten.

Som redogjorts för ovan, kommer det därutöver på sikt, i samband med att täkten efterbehandlas, att skapas förutsättningar för etablering av nya biotoper i samband med tillskapandet av en sjö.

Med utgångspunkt från utförd inventering och naturvärdesbedömning, vilken visar att skogen inom det planerade verksamhetsområdet i hög utsträckning är påverkad av modernt skogsbruk och skogsbestånden innehåller låga naturvärden, är den samlade bedömningen att det inom det planerade verksamhetsområdet är möjligt att ta marken i anspråk utan konflikt med naturvärden.

Kulturmiljö

Utöver det hägnadssystem i form av stenmurar, vilket delvis återfinns inom det planerade verksamhetsområdet samt i dess närhet, berör den planerade verksamheten inga särskilt utpekade kulturmiljövärden. Verksamheten bedöms därmed inte heller medföra några negativa konsekvenser för kulturmiljön.

Vid den kommande detaljprojekteringen, kommer hägnadssystemet i form av stenmurar att beaktas så långt det är möjligt. Vid eventuellt påträffande av kulturmiljölämningar i samband med planerad verksamhet kommer anmälan att ske till länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

Den planerade verksamheten berör inga särskilt utpekade kulturmiljövärden och bedöms därmed inte heller medföra några negativa konsekvenser för kulturmiljön.

Rekreation och friluftsliv

De kärnvärden avseende friluftsliv och naturvård, vilka bl.a. ligger till grund för Söderåsens utpekande som riksintresse för såväl naturvård som friluftsliv, förekommer inte i området för den planerade verksamheten. Detta hindrar dock inte att området för den planerade verksamheten och dess omgivning i dagsläget utnyttjas av friluftslivet. Skåneleden passerar dock som närmast på ett avstånd av drygt fyra km från det planerade verksamhetsområdet.

För den allmänhet som vistas i taktens närhet kommer den planerade verksamheten sannolikt att innebära en måttlig till stor påverkan på upplevelsen av rekreation och friluftsliv, framförallt i form av buller och transporter från verksamheten.

Signal före sprängning kommer att vara tydligt hörbar i hela det aktuella området. Utöver denna signal samt åtgärder som avser buller m.m. kommer inga ytterligare särskilda åtgärder vidtas för att minska påverkan på rekreation och friluftsliv.

Bolaget bedömer att den planerade verksamheten sannolikt kommer att innebära en måttlig till stor påverkan på upplevelsen av rekreation och friluftsliv för den allmänhet vilken kommer att uppehålla sig i närhet av den planerade verksamheten, framförallt i form av buller och transporter från verksamheten.

Landskapsbild

Den planerade verksamheten påverkar landskapsbilden i de delar som omfattas av det planerade verksamhetsområdet. I direkt anslutning till verksamheten finns inte någon bebyggelse. Verksamheten inkluderande interna transportvägar ligger väl insynsskyddat mot omkringliggande bebyggelse.

Den planerade verksamheten påverkar landskapsbilden dels under själva brytningen och dels efter avslutad verksamhet. Det aktuella området är dock genom sitt läge skyddat från insyn från vägar och bostadsområden.

Den planerade verksamheten bedöms medföra en stor lokal påverkan på landskapet, inom området för planerad bergtäkt och dess direkta närhet. Detta kan upplevas negativt av personer som vistas i täktens direkta närhet. Påverkan på landskapsbilden i sin helhet bedöms bli liten då insynen är starkt begränsad.

Resursförbrukning

Enligt 3 kap. 1 § miljöbalken skall mark- och vattenområden användas till det de är bäst lämpade för. Användning som ger en god hushållning med naturresurser skall ges företräde vid planeringen av ett område.

Behovet av bergmaterial i västra Skåne är stort. Berg av god kvalitet i denna del av länet finns i stort sett enbart i horstarna Romeleåsen, Söderåsen, Kullaberg och Hallandsåsen. På Romeleåsen finns idag ett flertal etablerade bergtäkter. Materialförsörjningen mot främst sydvästra Skåne får därigenom betecknas som tämligen god. Avseende försörjning av nordvästra Skåne, har Kullaberg och Hallandsåsen bedömts som omöjliga lägen för täktverksamhet med hänsyn till motstående intressen inom främst naturvård, friluftsliv och bostadsbebyggelse.

Efter en översiktlig inventering, bedömning och analys av alternativa lokaliseringar, motstående intressen samt av konkurrenssituationen på marknaden har Bolaget kommit fram till att Söderåsen i nordvästra Skåne är ett bra läge för en nyetablering för en bergtäkt. Bolagets avsikt är att etablera en långsiktig verksamhet i aktuellt område för att optimalt kunna tillgodogöra sig råvaran till bergmaterialprodukter inom ett samlat produktionsområde för försörjning av nordvästra Skåne med bergmaterialprodukter för bostadsbyggande och infrastrukturprojekt.

Framställning av bergmaterialprodukter från krossat berg bidrar till hushållning av naturresurser genom att användningen av naturgrus minskar. Avseende drivmedel beräknas årsförbrukningen för verksamhetens maskiner uppgå till ca 125 m³ vid ansökt verksamhet. Dieselolja av miljöklass 1 kommer att användas. Kontor och personalutrymmen inom verksamheten kommer att värmas med direktel via elnätet.

Avfallshantering

Verksamheten kommer att ge upphov till olika typer av avfall. Allt avfall kommer att källsorteras och därefter lämnas till återanvändning eller återvinning om det är möjligt. Farligt avfall såsom spillolja, oljefilter etc. kommer att sorteras i separata behållare och förvaras på sådant sätt att föroreningar inte kan nå omgivande mark och vatten.

Samtliga avfallstyper kommer att hämtas och transporteras av auktoriserad upphämtare till godkända mottagare.

Risk och säkerhet

Tänkbara haverier och olyckor vid arbetsplatsen kan främst relateras till sprängningar (stenkast) samt fall och ras vid bergbranter. Haverier på maskiner kan medföra utsläpp av petroleumprodukter. Stenkast, ras och fall kan leda till såväl personskador som materiella skador. Utsläpp av petroleumprodukter kan leda till förorening av mark och vatten. I den verksamhet som bedrivs av Bolaget finns rutiner för att fortlöpande identifiera olycksrisker och för att kunna reagera i händelse av olyckor och nödsituationer. Vidare finns rutiner för att mildra den miljöpåverkan olyckor kan tänkas orsaka inklusive regelbundna övningar av personalen. Under förutsättning att tillräckliga skyddsåtgärder vidtas bedöms påverkan på människors säkerhet som mycket liten till följd av den planerade verksamheten

Miljö kvalitetsnormer

I området (mätstation Vavihill på Söderåsen) är enligt uppgift från Luften i Skåne, intransport av förorenade luftmassor från kontinenten upphov till de högsta halterna av partiklar, uppmätta halter av ozon och kvävedioxid. Skåne läns luftvårdsförbunds sammanställningar visar dock att halter av såväl kvävedioxid som partiklar i området ligger väl under gällande miljö kvalitetsnormer. Den planerade verksamheten bedöms inte medföra någon ändring av situationen.

Avrinnande ytvatten och tillrinnande grundvatten från det planerade verksamhetsområdet kommer att ledas till bäck/dike söder om det planerade verksamhetsområdet och därefter vidare till Hallabäcken, vilken är belägen en dryg km nedströms det planerade verksamhetsområdet. Från Hallabäcken rinner vattnet nedströms ytterligare ca 1 km innan det mynnar i Vege å.

Hallabäcken tillhör vattenförekomsten Vege å: Humlebäcken-källa (SE621613-132747), med huvudavrinningsområde Vege å (SE95000), tillhörande distrikt Västerhavet. Den ekologiska statusen i vattenförekomsten har klassificerats till otillfredsställande och Vattenmyndigheten har bedömt att det finns skäl att fastställa miljö kvalitetsnormen till god ekologisk status med tidsfrist till 2021. Det har bedömts som ekonomiskt orimligt och/eller tekniskt omöjligt att vidta de åtgärder som skulle behövas för att uppnå god ekologisk status 2015. Om alla möjliga och rimliga åtgärder vidtas kan god ekologisk status enligt Vattenmyndigheten förväntas uppnås 2021.

Den planerade vattenverksamheten bedöms inte påverka vattenföringen eller närsaltbelastningen i sådan grad att den medverkar till att miljö kvalitetsnormerna för

vattenkvalitet inte klaras vid utsatt tidpunkt. Den planerade verksamheten bedöms inte heller medverka till att övriga miljö kvalitetsnormer för luft enligt 5 kap. miljöbalken överskrids.

Påverkan på Natura 2000-området Hallabäckens dalgång

Bolaget har upprättat en särskild Natura 2000-MKB för det berörda området.

Eftersom flödet i Hallabäcken i princip kommer att vara oförändrat (<3% ökning vid medelvattenföring) kommer naturtyperna och dess arter knutna till Hallabäcken inte att påverkas. Den ökade vattenföringen vid medellågvattenföring kommer inte att innebära några negativa konsekvenser för miljön i och kring vattendraget. Procentuellt är den stor (50 %) men ökningen motsvarar en ökning från drygt 20 l/s till 30 l/s. Det ska jämföras med medelvattenföringen på drygt 330 l/s. Utsläppen av kväve från takten är beräknade att bli låga och de halter som når Hallabäcken kommer att vara obetydliga och inte skilja sig från bakgrundshalten (<2 mg/l). Det samma gäller utsläppen av suspenderande partiklar. Halten suspenderande partiklar från takten förväntas dessutom minska innan de når gränsen till Hallabäckens dalgång.

Grundvattensänkning, vid tåktens slutskede, påverkar branten söder om den föreslagna tåkten men berör endast grundvatten i djupare berglager. Eventuellt högt stående grundvatten i området härrör främst från jordlagren och dessa grundvattenflöden beräknas vara opåverkade. Den naturliga hydrologin kommer inte att förändras på ett negativt sätt. De säsongsmässiga fluktuationerna kommer att kvarstå, dock med generellt sett högre flöden främst vid lågvattenföring. Ökningen kommer dock inte vara så hög att diket bräddar över även vid låg- och medelvattenföring.

Den samlade bedömningen från konsekvensanalysen är att påverkan från i den planerade verksamheten på Natura 2000-området Hallabäckens dalgång förväntas bli obetydlig. Inga naturtyper eller typiska arter kommer att påverkas på ett mer än obetydligt sätt. Den grundvattenspåverkan som beräknats påverka en del av området berör endast djupare berglager och därmed inte det växttillgängliga grundvattnet. Grundvattenspåverkan berör inte de brantare partierna av Hallabäckens dalgång där det skulle kunna tränga ut grundvatten från berggrunden. Grundvattennivåerna i jordlagren påverkas inte inom Natura 2000-området. Några av naturtyperna inom området är beroende av en naturlig hydrologi med säsongsmässiga variationer i vattenflöden och översilad mark. Även vid en fullt utbyggd bergtåkt kommer den naturliga hydrologin att vara oförändrad. Området kommer fortfarande påverkas av mycket vatten under våren med vattendrag som bräddar över och översilad mark. Tillskottet av vatten från tåkten under högflöden är procentuellt sett mycket litet. Det procentuellt sett högre flöde som beräknats vid medel- och lågvattenföring bedöms inte påverka miljöerna i Hallabäckens dalgång i på ett negativt sätt.

Med avseende på skyddsvärda arter bedöms ett ökat ytvattenflöde genom Natura 2000-området inte som varken positivt eller negativt för de arter som lever i området. Kryptogamerna och kärleväxterna i området är knutna till en skoglig kontinuitet med hög luftfuktighet som inte kommer att påverkas av verksamheten.

Kontroll av verksamheten

I enlighet med förslag till villkor 13 i ansökans huvudinlaga, avser Bolaget att inom tre månader från det att beslut om tillstånd vunnit laga kraft, ta fram förslag till ett kontrollprogram för verksamheten. Kontrollprogrammet skatas fram i samråd med tillsynsmyndigheten (f.n. Söderåsens miljöförbund).

Nedan redovisas exempel på omfattning av kontroll och åtgärder som kan komma att vidtas:

- Säkerhetsdatablad för kemiska produkter som kan innebära miljörisker ska finnas samlade på platskontor och i kemikalieförråd.
- Gräns för verksamhets- och brytningsområde ska tydligt markeras i terrängen, så att risk för t ex fallolyckor minimeras.
- Daglig områdeskontroll för att kontrollera intrång, sabotage eller liknande.
- Kontinuerlig kontroll av slitage för att förebygga eventuella läckor på maskinparken.
- Information om sprängning ska anslås på anslagstavlor runt tälkten. Ljud och ljussignal ska varna i samband med sprängtillfället. Omedelbart innan sprängning ska ske en översyn av riskområdet för att kontrollera att ingen finns i området. I övrigt ska Arbetsmiljöverkets föreskrifter vid sprängning följas.
- Mätningar av luftstötvtåg och vibrationer vid närliggande bostadshus ska ske i samband med varje sprängtillfälle. Vid varje sprängning ska upprättas en sprängjournal.
- Bullermätningar ska ske i fastställda mätpunkter och intervall enligt det kontrollprogram som ska upprättas för verksamheten.
- Avsänkning av grundvattenytan kommer att kontrolleras genom observation i befintliga brunnar och nya tillkommande grundvattenrör enligt det förslag till kontroll av verksamheten som ska upprättas.
- Miljöprovtagning kommer att ske i brunnar och på utgående vatten från sedimentationsdammar i enlighet med det förslag till kontroll av verksamheten som ska upprättas.
- Kontroll av mottagna inerta schaktmassor och övriga inerta massor kommer att ske dels optiskt av platsansvarig vid intransport, och dels genom laboratorietest i form av stickprovskontroller.
- Krav på åtgärder enligt tillståndsvillkor ska följas upp kontinuerligt och dokumenteras.

YTTRANDEN

Naturvårdsverket, Kammarkollegiet och Myndigheten för samhällskydd och beredskap har avstått från att yttra sig i målet.

Sveriges Geologiska Undersökning, SGU har i yttrande anfört bl.a. följande.

Det extra flöde av bortlett grundvatten som täktverksamheten medför kan inte påverka syftena med Natura 2000-området negativt.

Länsstyrelsen i Skåne län, på grund av jäv företrätt av handläggare vid Länsstyrelsen i Västra Götaland, har yttrat sig i målet och därvid anfört i huvudsak följande.

Länsstyrelsen avstyrker ansökan om ny täktverksamhet. Verksamheten innebär en påtaglig skada på riksintressena för naturvård och friluftsliv samt risk för påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövård. Täktverksamheten strider mot den fördjupade översiktsplanen för Söderåsen och innebär i Länsstyrelsens mening inte en sådan användning av mark- och vattenmiljöerna i området att en ur samhällsperpektiv långsiktigt god hushållning tryggas.

Verksamheten kan komma att påverka närliggande Natura 2000-området Hallabäckens dalgång genom en sänkning av grundvattentrycket i berg i samband med att uppströms liggande område bryts ut samt genom avledande av vatten från täktområdet. Sett till enbart påverkan på Natura 2000-området är Länsstyrelsens sammanvägda bedömning att det finns vissa risker och en del skyddsåtgärder som måste genomföras och upprätthållas men att den planerade täktverksamheten kan bedrivas utan att skada de livsmiljöer som avses skyddas i Natura 2000-området.

Som ett skäl till anläggandet av den planerade takten anges god materialkvalitet och möjligheten att i framtiden använda bergmaterialet till att ersätta grusmaterial vid betongframställning. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att så sker men att sådana ersättningstäkter måste vara väl lokaliserade för att kunna möta samhällets behov under lång tid framöver. Områdets starka motstående intressen gör att dessa förutsättningar bedöms saknas på den valda platsen. I det aktuella avsättningsområdet

råder ingen brist på betongballast. Inom endast 3 km från tänkt anslutning till väg 21 ligger två grustäkter som tillsammans kan producera mer än 600 000 ton naturgrusmaterial årligen. Tillstånden för dessa täkter sträcker sig fram till utgången av år 2024 respektive 2025.

Bjuvs kommun har i yttrande anfört i huvudsak följande. Kommunen anser att ansökan ska avslås då den inte är förenlig med natur- och miljöintressena på Söderåsen. Som grund anförs bl.a. följande. Söderåsen är ett stycke unik natur ur svenskt perspektiv. Den särpräglade naturen och det varierade landskapet har gjort området till ett riksobjekt för naturvård och friluftsliv. Söderåsen är viktig att betrakta som en helhet från Åstorp i väster till Röstånga i öster. I Skåne är de sammanhängande naturområdena begränsade. Söderåsen har ett mycket stort värde ur såväl rekreationssynpunkt som för friluftsliv och har stort värde även ur turistsynpunkt för såväl närområdet, regionen, som delar av Danmark. Söderåsen är en av få platser i Skåne som har stora sammanhängande skogar utan avbrott av störande verksamheter och biltrafik. Åsen har ett väl utbyggt skogs- bilvägnät för skogsskötsel. Allmän biltrafik är inte tillåten på dessa vägar. Vägnätet liksom mindre stigar gör det lätt ta sig fram på åsen. Ett stort antal människor besöker Söderåsen varje årstid för att göra det som är möjligt de olika delarna av året bl.a. för naturupplevelser, fågel- och djurskådning, motion, rekreation, nöje, svampplockning, camping, cykling, vandring och skidåkning. För många är lugnet och stillheten, möjligheterna att kunna koppla av från dagens hektiska liv i övrigt, det allra viktigaste. För området gäller även *Fördjupad översiktsplan för Söderåsen*, gemensam för kommunerna Bjuv, Klippan, Svalöv och Åstorp, antagen av Bjuvs kommunfullmäktige 30 maj 2002. Planen har tagits fram som ett resultat av att kommunerna ser åsen som en helhet, där varje del är viktig för att få en sammanhängande natur i denna tätbebyggda del av Skåne. Kommunerna har varit överens om vikten av att skona åsen från ingrepp som stör den känsliga naturen. Under rubriken Ställningstagande sägs på sidan 22 i planen: "Ingen kommersiell täktverksamhet som inverkar negativt på riksintresset bör tillåtas inom riksobjektet."

Stentäkten kommer att medföra en stor bullerpåverkan i ett i övrigt i stort sett opåverkat område. Förutsättningarna kommer att försämrats radikalt både för de fåglar och djur som har sin boplats på åsen liksom för de människor som vistas på åsen. Stentäkten kommer att innebära att det införs ett industriområde med stor bullerpåverkan inom ett i övrigt opåverkat område, vilket kommunen ser mycket allvarligt på. Stentäkten kommer också, till följd av transporter till och från täkten, att medföra en mycket stor bullerpåverkan inom ett stort område inom såväl Bjuvs som Åstorps kommuner, vilket sträcker sig från täkten i sydöst till Kärreberga i norr. Ingen besökare i området, vare sig vandrare som går på leden från väst till öst på åsen eller annan dagsbesökare, kommer de dagar täkten är i drift, att kunna drömma sig bort och tro att hon eller han befinner sig i ett opåverkat landskap. Tvärtom kommer känslan istället vara mycket negativ och de positiva intryck åsen i övrigt gett och den avslappning från dagens jäkt naturen medfört, kommer att försvinna på ett ögonblick. Lastbilstrafiken kommer även att medföra en mycket besvärande damning vid torr väderlek på grusvägar. Kommunen bedömer att det inte går att utesluta att Hallabäcken och det känsliga Natura 2000 området kommer att påverkas till följd av grundvattenbortledningen, liksom Åvarps naturreservat.

Idag finns inget behov av stentäkten inom vare sig Bjuvs kommun eller regionen i övrigt. Täkter finns inom såväl Örkejlunga, Perstorp som Klippans kommuner som mer än väl försörjer regionen och dess behov under lång tid framåt.

Vad gäller påverkan på ytvatten kan konstateras att de två bäckar, Finn- spångsdiket och Killehusbäcken, som påverkas av den sökta brytningen, båda tillrinner Hallabäcken. De kommer att få stor skillnad i vattenflödet pga brytningen jämfört med den opåverkade situationen. Även i Hallabäcken kommer påverkan att bli stor. Tillskottet kommer här att stå för 50 % vid medellågvattenflöde. Föroreningar från brytningen kommer således här att kunna få en mycket stor negativ påverkan på den känsliga Hallabäcken. En brist i redovisningen är att kartan på sidan 25 i MKB:n ej täcker hela brytningsområdet, verksamhetsområdet eller påverkansområdet.

Sammanfattning: Den planerade stentäkten skulle medföra så stora ingrepp i en i övrigt unik sammanhängande naturmiljö att tillstånd ej ska ges. Täkten och trafik till och från täkten strider emot och förstör hela den känsliga miljö som såväl omgivande kommuner som länsstyrelse värnar om.

Åstorps kommun har i yttrande anfört i huvudsak följande. Kommunen anser att föreslagen lokalisering är olämplig och önskar avstyrka en etablering.

I Skåne är sammanhängande naturområdena begränsade. Söderåsen har ett mycket stort turism- och rekreationsvärde för kommunen, regionen samt delar av Danmark. Söderåsen är en av de få platser i Skåne som har stora sammanhängande skogar utan avbrott av störande verksamheter och vägtrafik. Söderåsen har ett väl utbyggt skogsbilsvägnät för skogsskötsel. Allmän biltrafik är inte tillåten på dessa vägar, därför används vägnätet till rekreativa fritidsaktiviteter (promenader, vandring, cykling, ridning) i en fridfull skogsmiljö. Detta är något som kommer att påverkas negativt ifall en bergtäkt med tillhörande transporter, buller, damm intill täktområdet samt längs transportvägarna skulle etableras i området. Under rubriken "Alternativ lokalisering" har man endast tagit upp alternativa lokaliseringar i närområdet, Skåne. Åstorps kommun anser att möjligheten och kostnaderna för att använda överblivet stenmaterial från gruvdriften måste utredas eller att man titta på alternativa lokaliseringar i angränsande län där natur- och friluftsintrasset inte är så starkt. I områden med gruvdrift finns ofta ett överskott av stenmaterial som inte används. Någon sådan alternativ metod har inte utvärderats i miljökonsekvensbeskrivningen. I en sådan utvärdering skulle den eventuella merkostnad för transport av stenmaterial på järnväg ställas mot det påverkade rekreations-, natur/friluftsintrasset som kommer att beröras i NV Skåne. Söderåsens attraktivitet minskar när verksamheter som en bergtäkt etableras i området. Upplevelsen av att vara ensam i en skog kommer att gå förlorad inom ett mycket stort områdena med ökande trafik inom skogsområden som tidigare endast i enstaka fall trafikerats.

Åstorps kommun befarar att delar av transporterna från bergtäkten inte kommer att ske i enlighet med anvisad väg i ansökan utan att transporter kommer att ske via

smitvägar genom Åstorps centrum eller i dess närhet med påföljande buller och vibrationsproblem som följd. Transportsträckningen från bergtäkten till väg 1808 passerar ett mycket naturskönt naturområde (Maglabykärr) med kärr och våtmarker. Området runt Maglabykärr är ett mycket populärt utflykts mål för promenader och upplevelse av naturen. Skåneleden, vandringsled, är dragen från Åstorp förbi Maglabykärr och vidare längs Söderåsen, på grund av att naturen och miljön är så unik runt om Maglabykärr. Denna attraktion skulle gå förlorad om transportsträckningen skulle vara enligt ansökan. Åstorps kommun vill även föra fram synpunkter på den anvisade vägen i ansökan. Bullerreducerande åtgärder kommer sannolikt att behöva genomföras i de närliggande bostäderna på fastigheterna till väg 1808. Korsningen Väg 21 och Väg 1808 är idag hårt trafikerad och olycksdrabbad. Med ytterligare trafik kommer korsningen behöva byggas om för att trafiksäkerheten ska vara god.

Åstorps kommun anser att en omfattande hydrogeologisk undersökning behövs där man studerat grundvattnets rörelse i och runt om bergtäkten. Åstorps vattenskyddsområdes tillrinningsområde ligger norr om täkten på Söderåsen och kan direkt eller indirekt bli berörd av en grundvattensänkning. Mätning av grundvattennivån i de olika kontrollpunkterna bör ske innan täktverksamheten påbörjas för att veta vilken nivå den naturliga grundvattennivån ligger på. Åstorps kommun anser även att grundvattensänkningen till följd av bergtäkten inte är tillräckligt utredd och att kontrollpunkterna för grundvatten sänkningen är för få, fler kontrollpunkter längre norrut skulle behövas för att kontrollera ev. grundvattensänkning utanför bergtäktens påverkningsområde. Söderåsen är en horst. Den erfarenhet som finns av horstar är att vatten i berg kan röra sig i riktningar som inte har kunnat förutses. Därför anser Åstorps kommun att fler kontrollpunkter längre ifrån bergtäkten behövs för att kontrollera att grundvattensänkningen inte blir större än beräknade påverkningsområdet i miljökonsekvensbeskrivningen.

Söderåsens miljöförbund har anfört i huvudsak följande. Miljöförbundet anser att ansökan bör avslås. Som skäl anförs bl.a. följande.

Transportvägarna till och från bergtäkten kan inte lösas på ett godtagbart sätt då det föreslagna alternativet påverkar och går igenom ett känsligt natur- och friluftsom-

råde. Den planerade täkten ligger inom riksintresse för natur- och kulturmiljövård samt strider mot den fördjupade översiktsplanen för Söderåsen. Lokaliseringsutredningen föreslår några alternativ utanför Söderåsen. Trots föreslagna villkor och försiktighetsåtgärder kan miljökvalitetsnormerna för vatten komma att överskridas.

Naturskyddsföreningen Söderåsen har anfört i huvudsak följande. Föreningen anser att ansökan ska avslås och åberopar samma skäl som Söderåsens miljöförbund. Vidare anför föreningen följande. Föreningen vill särskilt framföra den betydande olägenhet transporter skulle medföra för natur- och friluftsområdena naturreservatet Hjorthagen, Vrams Gunnarstorp och Maglaby kärr. 150 tunga transporter dagligen, med bl.a. buller, skulle förstöra Hjorthagens och Maglaby kärrs karaktär som viktiga rekreationsområden för boende i framförallt Åstorps och Bjuvs kommun.

Vegeå har varit ett av Sveriges mest förorenade vatten. Under senare år har vidtagna åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten i Vegeå lett till positiva resultat och man kunde för kort tid sedan läsa att laxen åter leker i ån. Hallabäcken är sedan länge en viktig reproduktionslokal för havsöring.

Enligt ansökan om täktverksamheten framgår att vatten från olika processer och lagring i och vid bergtäkten, via en sedimentationsdamm, skall avledas till dike genom Finspångskärret och vidare till Hallabäcken. Enligt föreningens uppfattning är riskerna för att vattenkvaliteten i Hallabäcken, och i förlängningen Vegeå, skall påverkas negativt av det vatten som kommer från bergtäkten så stora att en täkt inte kan tillåtas.

Att ha tillgång till tysta områden är positivt ur hälsosynpunkt. I befolkningstäta nordvästskåne är tysta områden en bristvara. Det buller som täkten och transporter skulle förorsaka innebär att områden som idag är tysta skulle gå förlorade.

SÖKANDENS BEMÖTANDE AV INKOMNA YTTRANDE

Lokaliseringsutredningen

Flera remissinstanser har ansett att det är en brist att lokaliseringens utredningen endast omfattat Söderåsen. Bolaget anser dock att den till komplettering 2 bifogade lokaliseringens utredningen visar att bolaget systematiskt analyserat flera områden i Skåne där det skulle kunna vara lämpligt att lokalisera en bergtäkt. Utredningen har resulterat i den valda lokaliseringen. Bolaget vill därutöver anföra följande.

Det bör påpekas att det material som kan brytas i den planerade täkten har ovanligt hög kvalitet som svårigen kan hittas i nordvästra Skåne. Inledningsvis kan materialet användas till mer allmänna ändamål. Efter den inledande fasen med uppstart och etablering är bergmaterialet av sådan hög kvalitet att det är väl lämpat för högkvalificerade ändamål. Verksamheten syftar även till att ersätta regionens betydande produktion av naturgrus för betong m.m. Täckens placering på ett förhållandevis kort avstånd till avsättningsområdena i Landskrona, Helsingborg, Höganäs, Förslöv, Ängelholm, Båstad osv. och planerade infrastrukturprojekt samt materialets höga kvalitet gör också att det finns mycket goda möjligheter till avsättning av materialet med förhållandevis korta transporter som följd. Varken för bolagets del eller ur miljösynpunkt kan det anses som positivt att lokalisera täkter till områden där det inte finns behov av ytterligare material eller där lokaliseringen medför långa transporter som i sin tur medför negativ miljöpåverkan. Bolaget anser att det med den bifogade utredningen visats att det inom detta aktuella område finns mycket god avsättning för materialet dvs. att behovet är stort. Länsstyrelsen har i sitt yttrande hänvisat till två grustäkter som ligger 3 km från den aktuella lokaliseringen, Bolaget ifrågasätter, mot bakgrund av det tydliga målet att minska naturgrus användningen, om det är i samhällets intresse att naturgrustäkter, även om gällande tillstånd medger det, ska brytas ut fullt ut om det finns bergtäkter som kan leverera motsvarande material. Bergtäkter bör enligt bolagets uppfattning ersätta naturgrustäkter och inte tvärtom ur ett hushållningsperspektiv. Material från bergtäkter har dessutom ett betydligt större användningsområde, särskilt i detta fall då materialet håller så hög kvalitet. Det bör även påpekas att tillstånden för de aktuella grustäkterna löper ut redan 2024 respektive 2025 vilket är förhållandevis kort tid i detta sammanhang. Bolaget anser

att uttag av material från den planerade bergtäkten medför god hushållning och underlättar målsättningen att minska användningen av naturgrus. Inom Söderåsen finns precis som påpekats flera motstridiga intressen med inriktning på bl.a. naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård. Med hänsyn till bl.a. detta har bolaget inom området för Söderåsen valt en lokalisering där dessa intressen inte berörs alls eller inte påverkas i större utsträckning än vad som bör kunna accepteras.

Länsstyrelsen m.fl. har bedömt att den planerade verksamheten medför påtaglig skada på riksintressena för naturvård och friluftsliv. Den valda lokaliseringen ligger inte inom de centrala delarna av riksintresseområdena för naturvård och friluftsliv. Utredningarna som genomförts visar att i det aktuella området inte finns höga naturvärden och inte heller något av de kärnvärden man lyft fram vid beskrivningen av riksintresseområdena. Området består tvärtom i huvudsak av kalhyggen och planterad granskog. Bolaget anser därför att den planerade verksamheten på den aktuella lokaliseringen inte medför påtaglig skada varken på riksintresset för naturvård eller friluftsliv.

Av 3 kap. 2 § miljöbalken framgår att stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt påverka områdenas karaktär. Såsom påpekats ovan ligger den planerade täkten inte inom ett område som har några specifika kärnvärden vad gäller naturvård och friluftsliv. Den pågående markanvändningen är istället skogsbruk vilket i samband med skötsel och avverkning medför buller och transporter. Området är, oavsett täktverksamheten, således inte helt ostört. Att den planerade täkten skulle påverka eller påtagligt skada Söderåsens karaktär får enligt bolagets uppfattning bedömas som osannolikt. Berörda kommuner dvs. Bjuv, Klippan, Svalöv och Åstorp har i gällande FÖP angett att ingen kommersiell täktverksamhet som inverkar negativt på riksintressena bör tillåtas inom riksobjektet.

Precis som påpekats är varken en översiktsplan eller fördjupad översiktsplan rättsligt bindande utan är endast vägledande. I praxis avseende miljöprövningar har dock

översiktsplaner tillmätts viss tyngd när det varit fråga om förhållandevis nyligen antagna översiktsplaner. Så är inte fallet med denna FÖP vilken antogs redan 2002. Sammantaget framgår av flera av remissinstansernas yttranden att gränserna för berörda riksintresseområden tillämpas strikt utan att hänsyn tas till att det inom dessa gränser finns områden med båda låga och höga t.ex. naturvärden. Detta förhållningssätt innebär att områden, trots att dessa har låga eller inga natur- eller fri luftsvärden, är mycket begränsade vad gäller både pågående och eventuellt planerad ändrad markanvändning. Bolaget anser det klarlagt, att den planerade verksamheten kan bedrivas utan att varken käravärdena för riksintressena för naturvård och friluftsliv eller de intressen berörda kommuner vill värna om påverkas negativt.

Transportvägar

Vidare har det påtalats att det föreligger risk för påtaglig skada på riksintresset för bl.a. kulturmiljövården mot bakgrund av transporter och eventuella åtgärder på utfartsvägen. Mot bakgrund av de synpunkter som inkommit har bolaget gjort bedömningen att den föreslagna utfartsväg, I3, som i kompletteringen, se bilaga B, utgjort förstahandsalternativet ska ersättas med det utfartsalternativ som benämns I2 dock med viss justering, se nedan. Denna ändring vad gäller transportväg medför att det inte föreligger någon risk alls att påverka riksintresset för kulturmiljö. Detta alternativ medför också att påverkan på de naturvärden som finns i området kring vägalternativet I3 undviks helt.

Trafikverket har under samrådsprocessen inte haft några synpunkter på det aktuella utfartsalternativet, I2, utan endast ställt krav på utfartens tekniska utformning med hänsyn till bl.a. siktförhållanden. Trafikverket har således inte haft några synpunkter på att befintlig utfart i anslutning till bygghandeln används. Mot bakgrund av de synpunkter som tidigare framkommit från bl.a. berörd bygghandel anser dock bolaget att det finns anledning att överväga en justering av utfartsalternativet I2. Det finns goda möjligheter att anlägga en kortare sträcka ny väg och utfart söder om bygghandeln. Bolaget ser inga hinder att tillgodose Trafikverkets önskemål vad gäller bl.a. trafiksäkerhet med en sådan lösning. Om det skulle bli aktuellt åtar sig

bolaget också att som skyddsåtgärder anlägga bullervallar och/eller bullerplank utmed utfartsvägen där det är möjligt.

Bolaget åtar sig att i samråd med fastighetsägaren till den planerade tåkten vidta kompensationsåtgärder för att underlätta tillgängligheten till de områden där det idag finns stora friluftsentressen.

Övrigt

Vissa remissinstanser har uttryckt oro vad gäller påverkan på Natura 2000-området och vattenförhållandena i Hallabäcken. Det kan dock konstateras att länsstyrelsen utifrån genomförda utredningar anser att med de skyddsåtgärder som bolaget åtagit sig att täktverksamheten kan bedrivas utan att skada de livsmiljöer som avses skyddas i Natura 2000-området. Av länsstyrelsens yttrande bör också slutsatsen lämnas att något ytterligare utredningsmaterial vad gäller hydrologin i området inte behöver tas fram.

Bolaget vidhåller yrkandet att tillstånd ska meddelas i enlighet med ansökan och därefter gjorda kompletteringar dock med förändringen angående förstahandsalternativet för transportvägen enligt vad som beskrivits ovan.

DOMSKÄL

Miljökonsekvensbeskrivningen

Mark- och miljödomstolen gör bedömningen att miljökonsekvensbeskrivningen utgör ett tillräckligt underlag för att göra en samlad bedömning av verksamhetens inverkan på miljön, hälsan och hushållningen med naturresurser. Miljökonsekvensbeskrivningen ska därför godkännas.

Lokalisering och tillåtlighet

Frågan är om den valda platsen för verksamheten är lämplig i enlighet med 2 kap. 6 § första stycket miljöbalken. I nämnda bestämmelse anges att för en verksamhet som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Vidare anges att bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken ska tillämpas när det som i detta fall är fråga om ändrad markanvändning.

Är området av riksintresse?

Platsen för den ansökta verksamheten är belägen på Söderåsen. Söderåsen är utpekad av Naturvårdsverket som riksintresse för naturvård och för det rörliga friluftslivet. Vidare är ett område som omfattar godsmiljön vid Wrams Gunnarstorps slott av riksintresse för kulturmiljövården. Mot bakgrund av vad som framgår av ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen, innehållet i kommunala översiktplaner och tillgängliga riksintressebeskrivningar gör mark- och miljödomstolen bedömningen att Söderåsen är av riksintresse och att 3 kap. miljöbalken ska tillämpas.

Innebär verksamheten en påtaglig skada på riksintressena?

Enligt 3 kap. 6 § miljöbalken ska mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse på grund av deras natur- eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter ska särskilt beaktas. Områden av riksintresse ska skyddas mot sådana åtgärder som avses ovan.

Av riksintressebeskrivningen för naturvårdsintresset framgår att berggrundshorsten Söderåsen i sig har stort geovetenskapligt värde och att en förutsättning för bevarande är att täkter inte skadar formationen. Vidare framgår att områdets värden kan påverkas negativt av täkt, luftledningar och vägdragningar. Av den nyligen uppdaterade riksintressebeskrivningen för friluftsliv framgår att området har särskilt goda förutsättningar för upplevelser i natur- och/eller kulturmiljö och att orördhet, stillhet/tystnad/låg ljudnivå är stödskriterier för områdets värden. Täktverksamhet och bullerstörande verksamheter lyfts fram som exempel på sådant som påtagligt kan skada områdets värden.

Riksintressena har vidare beaktats i en kommunövergripande (för Söderåsenkommunerna Bjuv, Klippan, Svalöv och Åstorp) fördjupad översiktplan för Söderåsen från 2001 och i Bjuvs kommuns reviderade översiktplan, antagen den 30 maj 2009. I den fördjupande översiktplanen har kommunerna i ställningstagande anfört bl.a. följande: ”Ingen kommersiell täktverksamhet som inverkar negativt på riksintresset bör tillåtas inom riksobjektet”. Vidare framgår det att den nordvästra delen av Söderåsen, från det planerade verksamhetsområdet nordväst ut fram till Åstorps samhälle i planen är utsatt som utvecklingsområde för friluftsliv. Vid synen kunde domstolen konstatera att området en vardag i oktober besöktes av till synes vardagligt promenerande människor och av mer uttalat vandrande sällskap som rörde sig utefter de vägar som av bolaget föreslagits som huvudsakliga och alternativa transportvägar.

Länsstyrelsen har vid huvudförhandlingen åberopat ett avgörande från Koncessionsnämnden för miljöskydd beslut nr B 059/92 den 8 april 1992 rörande ett överklagat mål om tillstånd till bergtäkt inom samma fastighet. Naturvårdverket har i yttrande till Koncessionsnämnden anfört bl.a. följande: ”En avgörande utgångspunkt för Söderåsens höga riksvärde är det faktum att formationen är utbildad i fast berg (se SNV Rapport 3771, s 153). Den är landets bäst kända exempel på en sk. tvåsidig urbergshorst. Dessutom utgör den en landskapspräglade storform. Både länsstyrelsen och sökanden räknar upp en lång rad formelement vilka finns på Sö-

deråsen. Dessa kan samordnas i grupper vilka skiljer sig från varandra i att de återspeglar väsentligt olika bildningsbetingelser, såväl i fråga om klimatmiljö som i andra avseenden. I stort sett samtliga element påträffas på spridda håll i landet (från de nordligaste fjälltrakterna till Sydsverige) men aldrig som på Söderåsen – samlade i ett mångformigt urval inom ett enda begränsat och intakt område, endast 2x3 mil stort. Häri ligger Söderåsens speciella värde för naturvård och vetenskaplig forskning och som gör att åsens riksvärde måste anses vara långt större än enbart summan av de ingående formelementens enskilda naturvärden. Den sammanhållna helheten är unik, inte de enskilda beståndsdelarna. Mot denna bakgrund är det följaktligen meningslöst att tala om mer eller mindre värdefulla delar av Söderåsen, t ex för att rättfärdiga ingrepp på skilda ställen i den. Därför måste också en bergtäkt, i stort sett var den än ligger, betraktas som en åtgärd vilken enligt 2 kap. 6 § 2 st NRL påtagligt skulle skada naturmiljön, dvs. Söderåsens särställning bland landets riksintrössanta områden. För att bibehålla Söderåsens naturvärden måste bl.a. täkt undvikas.”

Verksamheten innebär att skogsmark inom ett 21 ha stort område tas i anspråk för miljöfarlig verksamhet under 25 år. Inom ett 13 ha stort brytningsområde losshålls berg genom avbaning, borring, sprängning, skutknackning, krossning, sortering och utlastning. Vidare medför verksamheten tunga lastbilstransporter som kommer att ledas på förstärkta skogsbilvägar västerut ca 4 km till anslutning till allmän väg 1808 vid Wrams Gunnarstorp. Antalet vid maxproduktion uppgår till ca 130 transporter/arbetsdag. Detta innebär en fördubbling av den tunga trafiken på väg 1808. Bullret från själva täktverksamheten uppgår enligt utredningen i målet vid ett ”worst-case scenario” till ca 45 dB (A) vid närmaste bostadshus som är beläget ca 700 m söder om det planerade täktområdet. Bolaget menar att 50 dB (A) ska gälla som riktvärde för bedömning om olägenheter föreligger, att impuls ljud inte förekommer och att ljudet kommer att upplevas bredbandigt. Bolaget gör vidare gällande att naturvärdena inom verksamhetsområdet är ringa och att Söderåsens kärnvärden inte skadas påtagligt. Bolaget har vidare anfört att materialhushållningsprogrammet för Skåne län tydligt pekar på målet att etablera fler bergtäkter för att minska brytningen av naturgrus och att det saknas bra lokaliseringar i närområdet.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

Domstolen delar inte bolagets bedömning av verksamhetens bullerpåverkan. För det första anser domstolen att bolaget inte visat att impulsljud inte förekommer vid skutknackning och lastning. För det andra anser domstolen att den nu sökta verksamheten typiskt sett med borring, skutknackning, krossning och lastning i sig medför sådant särskilt påträngande och störande buller inklusive impulsljud att en sänkning av den ekvivalenta ljudnivån enligt Naturvårdsverkets riktlinjer bör ske. Vidare framgår det av riktlinjerna att ytterligare hänsyn måste tas inom områden för friluftsliv där naturupplevelsen är en viktig faktor. För dessa områden bör den ekvivalenta ljudnivån dagtid inte överstiga 40 dB (A). En strikt tillämpning av riktlinjerna med hänsyn taget till förekomst av impulsljud och bullrets särskilt störande karaktär ger vid handen att 35 dB (A) inte bör överskridas. Bolaget har uppgett att området som påverkas av buller överstigande 40 dB(A) uppgår till en zon mellan 700-1700 m från täkten. Såvitt domstolen kan utläsa av bolagets bullerutredningar är det snarare ett område på ca 3 x 3,8 km dvs. ca 11 km² som riskerar att utsättas för buller överstigande 40 dB (A), enbart från täktverksamheten. Av utredningen av buller från transportvägarna framgår det vidare att en 200-400 m bred korridor utmed de interna skogsbilvägarna fram till allmän väg kommer att utsättas för buller överstigande 40 dB (A) dygnsekvivalent ljudnivå. Detta innebär minst ytterligare 1,2 km² av riksintresseområdet kommer att utsättas för störande buller. Mot bakgrund av att bolaget i slutet av handläggningen ändrat sin talan till ett, som det framgick vid synen, betydligt mer kuperat vägalternativ anser domstolen att det finns risk för att denna bullerpåverkan blir ännu större till följd av högre motorvarv på lastbilarna. Den av bolaget slutligen yrkade utfartsvägen och anslutningen till väg 1808 är belägen i en kurva och backe. Utmed den allmänna vägen norrut till anslutning väg 21 finns åtminstone 8 bostadsfastigheter som kommer att utsättas för en ökning av ekvivalentnivån vid fasad med 2 dB (A) till 62 dB (A) och maximalnivåer upp till 77 dB (A) vilka kommer att uppstå fler gånger per dygn då andelen tung trafik kommer att fördubblas. Det kan även ifrågasättas om anslutningen av väg 1808 vid korsningen med väg 21 är lämplig för omfattande tung trafik från tra-

fiksäkerhetssynpunkt. Det slutligen yrkade utfartsalternativet är inte fullständigt utrett med avseende på buller men det framstår som uppenbart att ytterligare 5 bostadsfastigheter i närheten av utfarten på väg 1808 kommer att drabbas av störande buller inte minst då utfarten sker i en backe och då, som det upplystes om vid synen, rör sig om tunga lastbilar med släp med en maximal last om 40 ton som ska accelerera från stillastående. Mark- och miljödomstolen delar även länsstyrelsens och Bjuvs kommuns uppfattning att detta kommer att påverka riksintresset för kulturmiljövård negativt.

Mark- och miljödomstolen instämmer i bolagets bedömning att naturvärdena inom själva brytningsområdet är begränsade. Domstolen anser dock att både riksintressebeskrivningarna, översiktsplanerna och Naturvårdsverkets ställningstagande 1992 klart stödjer att Söderåsen måste betraktas som en helhet. Domstolen fäster också stor vikt vid vad som framgår av 3 kap. 6 § första stycket, sista meningen miljöbalken, där det framgår att behovet av grönområden i närheten av tätorter ska särskilt beaktas. Bjuvs kommun har särskilt påtalat Söderåsens värde som stort sammanhängande och oexploaterat skogsområde i ett alltigenom helt exploaterat öppet slätlandskap. Mark- och miljödomstolen anser således förutom att verksamheten strider mot den fördjupade översiktsplanen för Söderåsen även att den sökta verksamheten inklusive följdverksamheten med tunga transporter kommer att orsaka påtaglig skada på riksintressena för naturvård och friluftsliv samt att det föreligger risk för påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövård. Den sökta verksamheten är därmed inte förenlig med bestämmelserna i 3 kap. miljöbalken.

Bolaget har vidare gjort gällande att bergkvaliteten i den planerade täkten är väl lämpad för framställning av betongballast och att det inte finns några lämpliga fyndigheter i närheten. Bolaget framhåller det korta transportavståndet till avsättningsområdena längs Öresundskusten. Bolaget har vidare framhållit inriktningen i materialhushållningsplanen för Skåne län där det framgår att det är angeläget att ersätta naturgrus med bergkross när så är möjligt och att antalet bergtäkter bör öka. Länsstyrelsen har vid huvudförhandlingen visat att det finns flera bergtäkter i området vid Eket som har god bergkvalitetsklass enligt SGU's inventeringar. Vid en

jämförelse av transportavståndet till en trafikplats vid Åstorp är avståndet 14 km från den planerade tåkten och 13 km från täkterna vid Eket. Materialhushållningsplanen för Skåne län är enligt domstolens bedömning tämligen vag när det gäller utpekandet av områden eller platser lämpliga för framtida tåkter. För det nordvästra försörjningsområdet där den sökta tåkten är belägen anges dock följande. ”Tillgången på lämpligt berg för nya bergtåkter utan betydande motstående markanvändningsintressen är god, till exempel i området mellan Örkelljunga och Klippan”. Bergfyndigheten är inte klassad som riksintresse och det saknas viljeyttringar i planeringsdokumenten. Mark- och miljödomstolen anser därför att det inte är visat att det inte skulle gå att finna en lämplig plats med mindre intrång och olägenhet.

Vid en samlad bedömning anser mark- och miljödomstolen att den ansökta verksamheten strider mot lokaliseringsregeln i 2 kap. 6 § miljöbalken och att verksamheten kommer att orsaka påtaglig skada på riksintressena för naturvård och friluftsliv samt att det föreligger risk för påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Verksamheten är därmed inte tillåtlig och ansökan ska därför avslås.

Med denna utgång prövar domstolen inte frågan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § och 11 kap. 9 § miljöbalken.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV425)

Överklagande senast den 8 januari 2015.

Jonny Boo

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Jonny Boo, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson samt de särskilda ledamöterna Elisabet Ardö och Hans Nilsson.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.